

S obzirom na današnje globalne trendove mobilnosti i razvoj suvremene svjetske ekonomije potreba za visokoobrazovanom radnom snagom prelazi kapacitete konvencionalnog obrazovanja. Online učenje velika je prilika za pojedince koji imaju posao i obitelj, a žele dodatno obrazovanje, ali i za tvrtke da dobiju potrebne kadrove

I ako model učenja na daljinu postoji više od 160 godina, još se uspoređuje s klasičnim načinom poučavanja i učenja (licem u lice) te se vode rasprave o njihovoj sličnosti odnosno različitosti te kvaliteti provedbe takve vrste obrazovanja. Prije elektroničke i digitalne revolucije poštanska je usluga bila medij koji je spajao polaznike i mentore. Takvo obrazovanje, poznato kao dopisno, bilo je vrlo sporo i ponajprije namijenjeno populaciji niže razine naobrazbe. Zbog fleksibilnosti, troškovne prihvatljivosti, praktičnosti i atraktivnosti razvoj online učenja na daljinu postao je fokus visokih učilišta. Od prethodne paradigme o učenju na daljinu razlikuje se sposobnošću da stvori kritičnu masu potražnje na globalnoj razini.

U čemu je razlika Dok učenje na daljinu podrazumijeva sve oblike poučavanja i učenja u kojima su studenti i mentori/nastavnici geografski razdvojeni, online učenje na daljinu odnosi se na posebnu online okolinu u kojoj se poučava i uči s pomoću računala kao medija za komuniciranje (npr. World Wide Web, e-pošta, softver za upravljanje učenjem kao što je Blackboard, koji ima pristup putem širokopojsnog interneta, satelita, kabela i bežične tehnologije). Online učenje na daljinu sastavni je dio učenja na daljinu i još se naziva online učenjem, e-učenjem ili učenjem utemeljenim na webu (web-based). Iako postoji mnogo definicija učenja na daljinu, zajednička su obilježja svih njih metoda poučavanja i učenja u kojoj su skupine studenata razdvojene, korištenje interaktivnim komunikacijskim sustavom za povezivanje studenata, sredstava i mentora/nastavnika te trokut učenja na daljinu (tehnologija, sadržaji i usluge). U online okolini postoje četiri ključne vrste interakcije: student – online interaktivni komunikacijski sustav, student – sadržaj, student – student i student – mentor/nastavnik. Navedene su interakcije temelj za razvoj kolaborativnog učenja koje promiče učenje u online okolini.

Na koji način Online učenje na daljinu može biti sinkrono, u kojemu mentor i student imaju međusobnu interakciju u stvarnom vremenu (uživo).

Primjerice, dvosmjerna videokonferencija ili web-konferencija, telefonski razgovori i Skype samo su neki načini sinkrone komunikacije online učenja na daljinu. Asinkrono online učenje na daljinu ne provodi se u stvarnom vremenu. U tom slučaju mentor/nastavnik dostavlja studentu instrukcije videom, sustavom za učenje (Learning Management System – LMS), forumom, web-stranicom, elektroničkom poštom, blogom, tekstom poruke ili drugim medijima. Metode procjena znanja u online okolini usklađeni su s ishodima učenja i prema planu procjene znanja i kriterijima definiranim u ocjenjivačkoj shemi pojedinog predmeta. Obično se upotrebljavaju stalna procjena znanja prema metodi Tutor-marked Assignments (TMAs) i Computer-marked Assignments (CMAs) te ispitna komponenta u kontroliranim uvjetima (u organiziranom ispitnom centru ili videokonferencijom, oba puta uz potvrdu identiteta studenta). Iako nema razlike u ishodima učenja između sinkrone i asinkrone komunikacije, istraživanja pokazuju da studenti više vole sinkronu web-konferenciju nego tekstne nastavne materijale.

Zašto na daljinu Zbog brzoga tehnološkog napretka, a posebno zbog lakšeg pristupa obrazovnim uslugama i promjene paradigme poučavanja i učenja, integriranih u informacijsku i komunikacijsku tehnologiju, obrazovni modeli drastično se mijenjaju. Zbog tih dramatičnih promjena, ubrzanih globalnim trendovima mobilnosti i razvojem suvremene svjetske ekonomije, potreba za visokoobrazovanom radnom snagom prelazi kapacitete konvencionalnog obrazovanja (npr. Indija i Kina). Nadalje, globalna obrazovna konkurencija i sve veći kapaciteti online sustava utjecali su na radikalnu promjenu uloge nastavnika. U interaktivnoj online okolini nastavnik nema ulogu predavača i prenositelja znanja, nego ulogu mentora, trenera i facilitatora učenja.

Fokus nastavnika nije na prenošenju znanja, nego na njegovu stvaranju i učenju kako učiti.

U skladu s tim promjenama i trendovima prouzročenima razvojem informacijske i komunikacijske tehnologije sve više obrazovnih ustanova spoznaje da konvencionalni način poučavanja i učenja (licem u lice) ne zadovoljava povećanu potražnju za vi-

piše dr. sc. **IVICA KATAVIĆ**, prof. v. š., dekan Visoke škole 'Nikola Šubić Zrinski'

ŠTO TREBA IMATI NA UMU

Prednosti

- učinkovitija vizualizacija sadržaja
- bolja komunikaciju između studenta i mentora/nastavnika
- ušteda vremena jer ne treba putovati na predavanja
- lakše administriranje nastave
- lakša revizija nastavnih materijala
- individualni pristup (nastavnik i student 'jedan na jedan')
- učenje o novim obrazovnim alatima

Nedostaci

- nedostatak interakcije među studentima (osjećaj izoliranosti)
- moguće akademsko nepoštenje
- nedostatak akademske atmosfere (kampus)
- nedostatak traženih vještina mentora/nastavnika i studenata

KLJUČNI JE IZAZOV
promijeniti percepciju da je učenje na daljinu lagan i jednostavan način zaobilaženja konvencionalnog obrazovanja

